



BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - YL
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu



Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Osmanlı İdaresinde Balkanlar	TAR5016		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - YL - Lisansüstü (Yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki idari yapısını tarihsel süreç içinde analiz etmeyi amaçlar. Öğrencilere, merkezi otorite ile taşra yönetimi arasındaki ilişkileri değerlendirme becerisi kazandırılır. Ayrıca, Osmanlı idaresinin Balkan toplumları üzerindeki etkileri siyasal, toplumsal ve hukuki boyutlarıyla ele alınır.				
Ders İçeriği	Bu ders, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da kurduğu idari yapıyı tarihsel süreç içerisinde çok boyutlu bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Dersin odak noktası, Osmanlı'nın fetih politikalarıyla başlayan yerleşme süreci, bu süreçte uygulanan iskân yöntemleri ve bölgenin idari yapıya dahil edilme biçimidir. İlk olarak, Osmanlı'nın Balkanlar'daki fetihlerinin askeri, siyasî ve ekonomik motivasyonları ele alınır. Ardından, fethedilen bölgelerdeki eski idari sistemlerin ne ölçüde devam ettirildiği ve nasıl dönüştürüldüğü analiz edilir. Merkezi yönetimin taşrayla kurduğu ilişkiler, özellikle sancak, eyalet ve beylerbeylik sistemleri üzerinden değerlendirilir. Bu bağlamda, timar sistemi, dirlik dağıtımı ve sipahi teşkilatının taşra üzerindeki etkileri ayrıntılı biçimde işlenir. Balkanlar'daki Osmanlı idaresi sadece askeri ve idari bir mekanizma olarak değil, aynı zamanda bir sosyo-ekonomik düzenleyici olarak da ele alınır. Yerel halklarla kurulan ilişkiler, vergi düzenlemeleri ve adalet sistemleri bu çerçevede incelenir. Gayrimüslim toplumlarla kurulan idari temaslar, özellikle zimmi statüsü, cizye uygulaması ve millet sistemi bağlamında tartışılır. Osmanlı'nın yerel unsurları nasıl yönetime entegre ettiği, örneğin yerel beylerle kurulan işbirlikleri ve ayanlık kurumu üzerinde durulur. Dersin ilerleyen bölümlerinde, şehir idaresi, belediye hizmetleri, kadıların yetkileri ve taşrada adaletin işleyişi gibi konular da ele alınır. Ayrıca Osmanlı'nın Balkanlar'da uyguladığı nüfus politikaları, iskân faaliyetleri ve zorunlu göç uygulamaları tarihsel belgelerle desteklenerek tartışılır. XVII. yüzyıldan itibaren merkezi otoritenin zayıflamasıyla birlikte Balkanlar'daki yerel güçlerin yükselişi, ayanlar ve eşraf sınıfının yönetsel yapıya etkisi ele alınır. XVIII. yüzyılda yaşanan idari dönüşümler ve reform arayışları, taşrada merkezden kopma eğilimleriyle birlikte değerlendirilir. XIX. yüzyıla gelindiğinde Tanzimat reformlarının Balkan taşrasında uygulanışı, vilayet nizamnameleri çerçevesinde ayrıntılı biçimde işlenir. Modern idare anlayışının Balkanlar'da yerleşmesi, eğitim, posta, güvenlik ve belediyeçilik alanlarındaki dönüşümler üzerinden incelenir. Osmanlı idaresinin bu reformlarla birlikte halk üzerindeki etkisi, hem merkez-taşra ilişkileri hem de yerel direnişler açısından analiz edilir. Milliyetçilik akımlarının güçlenmesiyle birlikte Osmanlı idaresinin Balkanlar'daki meşruiyet sorunu tartışmaya açılır. Balkan isyanları ve Osmanlı'nın bu isyanlara verdiği siyasî ve askeri tepkiler geniş bir şekilde değerlendirilir. Dersin sonunda, Osmanlı idaresinin Balkan toplumları üzerindeki uzun vadeli etkileri; dil, din, hukuk ve idari yapı açısından incelenir. Osmanlı döneminde Balkanlar'da oluşan çok kültürlü yapının günümüze etkileri, tarihsel süreklilik ve kopuşlar bağlamında tartışılır. Öğrenciler bu süreçte arşiv belgeleri, seyahatnameler, kadı sicilleri ve tahrir defterleri gibi birincil kaynaklarla tanıştırılır. Aynı zamanda, modern tarih yazımında Osmanlı'nın Balkan idaresine dair farklı yorumlar ve akademik yaklaşımlar ele alınır. Ders, hem Osmanlı merkezî yönetimini hem de Balkanlar'daki yerel toplumsal yapıları bir bütün olarak değerlendirme becerisi kazandırmayı hedefler. Böylece öğrenciler, Osmanlı idaresinin sadece bir yönetim sistemi değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik bir düzen kurma biçimi olduğunu kavrar. Ders süresince Balkanlar'daki çeşitli Osmanlı şehirleri (Saraybosna, Üsküp, Sofya, Selanik gibi) örnek olarak ele alınır. Bu şehirler üzerinden idari yapılanmalar, yerel yönetim pratikleri ve halkla ilişkiler detaylandırılır. Ayrıca vakıf kurumları, kadılık sistemi ve medreselerin taşradaki rolü de incelenir. Balkanlar'daki Osmanlı mirası, günümüz ulus devlet sınırları içerisindeki tarih algılarını da etkilemiştir. Bu nedenle, ders kapsamında tarihsel sürekliliklerin çağdaş siyasal söylemler üzerindeki etkileri de göz önünde bulundurulur. Öğrenciler, ders sonunda Osmanlı'nın Balkanlar'daki idari varlığını tarihsel belgeler ve akademik kaynaklar doğrultusunda çok yönlü analiz edebilme yetisi kazanırlar. Ders, özellikle Osmanlı taşra tarihine ilgi duyan öğrenciler için temel bir arka plan sunar. Aynı zamanda Balkanlar'ın çok katmanlı tarihsel yapısını anlamak isteyen araştırmacılar için de önemli bir başlangıç noktasıdır.				

	KAYNAKLAR, ., Ahmedî – Dâstân ve Tevârih-i Mülûk-î Â-i Osmân, Âli Mustafa Efendi – Künhü'l-Ahbâr, Anonim Târih-i Â-i Osmanlar, Âsafnâme, Aşıkpaşazade – Tevârih-i Â-i Osman, Celâlâzade Mustafa Çelebi – Tabakâtü'l-Memâlik, Dervîş Mehmed (Nakşî) – Tarih-i Nakşî, Enverî – Düstûrnâme-i Enverî, Feridun Bey – Münşeâtü's-Selâtin, Hasan b. Mahmûd el-Busnevî – Târih-i Â-i Osman, Hoca Nişancı – Kanunnâme-i Â-i Osman, Hoca Saadeddin Efendi – Tâcü't-Tevârih, İdris-i Bitlisî – Heşt Behîşt, Karamanlı Nişancı Mehmed Paşa – Târih-i Â-i Osman, Kâtibî – Tevârih-i Â-i Osmân, Kemalpaşazâde (İbn Kemal) – Tevârih-i Â-i Osman, Lûtfî Paşa – Tevârih-i Â-i Osman, Matrakçı Nasuh – Mecmû'atü't-Tevârih, Neşrî (Mehmed Neşrî) – Kitâb-ı Cihannümâ, Nişancı Tâcîzâde Câfer Çelebi – Târih-i Pâdişâhân-ı Osmâniyye, Oruç Bey – Tevârih-i Â-i Osman, Şemseddin Ahmed Sivâsî – Târih-i Selâtin-i Osmaniyye, Şükrullah – Behcetü't-Tevârih, Tursun Bey – Târih-i Ebû'l-Feth, ., ÇALIŞMA ESERLERİ, ., Abidin Temizer – Balkan Tarihi Araştırmalarına Metodolojik Yaklaşımlar, Ali Arslan – Balkanlar'da Osmanlı-Türk Kimliği, Ali Özsoy – Balkanlarda Türk Soykırımı, Andrew B. Wachtel – Balkanlar Tarihi, Aron Rodrigue, Ayşe Atasoy – Türkiye ve Balkan Yahudileri Tarihi: 14. - 20. Yüzyıllar, Ayhan Yüksel – Osmanlı Balkanlarında Ayanlar ve Yerel Güçler, Ayşegül Can, Melih Duman – Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri, Barbara Jelavich – Balkan Tarihi, I ve II, Bilal N. Şimşir – Balkan Savaşlarında Rumeli Türkleri: Kırımlar - Kıymılar - Göçler (1821- 1913), Bilal N. Şimşir – Rumeli'de Türk Göçleri, Bilgin Çelik – Balkan İttifakı ve Osmanlı Diplomasisi, Cihan Yemişçi – Doğu ile Batı'nın Sınırında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1592-1714), Cihan Yemişçi – Dubrovnik'te Osmanlılar, Osmanlı-Dubrovnik İlişkilerinin Sosyal ve Hukuki Yönü, Cihan Yemişçi – Hilal ile Haç Arasında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1326-1592), Dennis P. Hupchick – Balkanlar, İki Dünya Arasında Bir Tarih, Divna Djuric-Zamolo – “Belgrad”, TVDİA, Edgar Hösch – Balkan Tarihi, Ellis Ashmead-Bartlett – Türklerin Rumeli'ye Vedası, Fatma Aysel İlgin – Avarlar , Feride Bozcu – Balkanlar ve Osmanlı'nın Kuruluş Yılları, Fikret Adanır, Suraiya Faroqi – Osmanlı ve Balkanlar, Galip Çağ – Balkanlar, Öteki Avrupa'nın Kökleri ve İnşası, Geza David – “Macaristan”, TVDİA, Gürsoy Şahin – Osmanlı Dönemi Balkan Tarihi Üzerine Araştırmalar, Hakan Yavuz – Osmanlı'dan Günümüze Balkanlar ve Kimlik, Halil İnalıc – “Rumeli”, TVDİA, Halil İnalıc – Balkanlar ve Osmanlı Mirası, Halil İnalıc – Osmanlı Hakimiyetinde Ortadoğu ve Balkanlar, Halil İnalıc – Stefan Duşan'dan Osmanlı'ya, Halil İnalıc – Türkler ve Balkanlar, I. E. Gueshoff – The Balkan League, Igor Despot, Mete Tunçay – Savaşın Tarafların Gözüyle Balkan Savaşları: Algılar ve Yorumlar, İbrahim Sezgin – “Paşa Livası”, TVDİA, İdris Bostan – Osmanlı Denizciliği ve Balkan Coğrafyası, İlber Ortaylı – Balkanlar ve Osmanlı Hakimiyeti, John Reed – Balkanlarda Savaş, Kemal H. Karpat – Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik, Lionel James – Türklerin Balkan Hezimet, Machiel Kiel – “Silistire”, TVDİA, Mehmet Ün – 93 Harbi'nden Balkan Savaşı'na: Rumeliye Veda, Münir Aktepe – Osmanlı'nın Rumeli'de İlk Fethettikleri Çimbi Kalesi, Necati Efendi – Tarih-i Balkan (yayına hazırlayan: M. A. Yekta Saraç), Nevill Forbes, D.G. Hogarth – Balkanlar (1830-1913), Nilgün Nurhan Kara, Şayan Uluşan – Türklerin Balkanları, Orhan Kılıç – Balkanlar'da Osmanlı İdaresi, Osman Karatay, Bilgehan Atsız Gökdağ – Balkanlar El Kitabı, Ö. Lutfi Barkan – Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler, Ramazan Balcı – Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Günümüz, Ramazan Özey – Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası, Salih Özbaran – Osmanlı'nın Balkan Politikası Üzerine Denemeler, Seçil Akgün – Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki Toplumsal Yapısı, Serap Toprak – 19. Yüzyılda Balkanlarda Ulusçuluk Hareketleri ve Avrupalı Devletlerin Balkanlar Politikası, Serap Toprak – Balkanlarda İslamlaşma (16. Yüzyıl), Skender Rizaj – “Dalmaçya”, TVDİA, Tuğrul Kızıltır – Balkanların Osmanlı Tarihi (1352-1913), Uluslararası Balkan Tarihi ve Kültürü Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Yücel Öztürk, Mehmet İnbaşı, Mehmet Kerim – Osmanlı Hakimiyetinde Balkanlar - Sosyo-Ekonomik ve İdari Bakış, Zafer Gölen, Abidin Temizer – Balkan Tarihi, Zafer Gölen, Abidin Temizer – Osmanlı Dönemi Balkan Şehirleri, Zafer Gölen, Abidin Temizer – Osmanlı Dönemi Balkanlar'da Gündelik Hayat, Zafer Gölen, Abidin Temizer – Osmanlı Dönemi Balkanlar'da Kültürel ve Sosyal Hayat, Zafer Gölen, Birol Çetin, Abidin Temizer – Osmanlı Dönemi Balkan Ekonomisi, Zekeriya Kurşun – Osmanlı Döneminde Balkan Coğrafyası
--	---

Hafta	Konu
1	Giriş: Osmanlı'nın Balkanlar'a Yerleşme Süreci ve İlk Fetihler
2	Balkanlar'da Osmanlı Hakimiyetinin Kurumsal Temelleri: İlk İdari Yapılanmalar
3	Eyalet Sistemi: Sancaklar, Beylerbeylikler ve Merkez-Taşra İlişkileri
4	Tımar Sistemi ve Toprak Yönetimi: Uygulamalar ve Yerel Yansımalar
5	Balkanlar'da Osmanlı Adalet ve Vergi Sistemi
6	Gayrimüslim Toplumlarda İdari İlişkiler: Millet Sistemi ve İltizam Uygulamaları
7	Osmanlı İdaresinde Balkan Şehirleri: Yerel Yönetimler ve Kentsel Kurumlar
8	Ara Sınav
9	Balkanlar'da Osmanlı Askerî Teşkilatı ve İskân Politikaları
10	Balkanlarda İsyanlar ve Merkezi İdarenin Müdahale Yöntemleri
11	XVI.-XVIII. Yüzyıllarda Balkanlar'da İdari Dönüşümler
12	XIX. Yüzyılda Tanzimat Reformlarının Balkanlar'daki Uygulama Süreci
13	Vilayet Nizamnameleri ve Balkanlar'da Modern İdareye Geçiş
14	Milliyetçilik Akımları, Ayrılıkçı Hareketler ve Osmanlı İdaresinin Tepkisi
15	Osmanlı'nın Balkanlar'daki İdari Mirası: Günümüze Yansımaları
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Küçük Grup Tartışması	14	1
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Gösterim	6	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	

Ders İş Yüğü		Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
		AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):	7,49	
Program Çıktıları				
1	Lisansüstü eğitim sırasında öğrenci, tarihin yalnızca olayların ne zaman ve nasıl olduğunu inceleyen bir bilim dalı olmadığını, olaylar arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkiler sonucu ortaya çıkan olguların tahlilini hedeflediğini öğrenmiştir. Bu sayede olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselerle daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir.			
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşır, bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir.			
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığını tayin edebilir.			
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiğı bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.			
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.			
6	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.			
7	Araştırmaları esnasında karşılaşabileceğı engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.			
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.			
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur.			
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.			
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.			
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.			
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.			
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.			

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki idari yapılanmasını ve taşra teşkilatını açıklayabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Eyalet ve tımar sistemlerinin Balkanlar'daki toplumsal yapıya etkilerini analiz edebilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Osmanlı'nın Balkanlardaki gayrimüslim topluluklarla kurduğu idari ilişkileri değerlendirebilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Tanzimat sonrası Balkanlar'daki idari reformları ve sonuçlarını yorumlayabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Osmanlı idaresinin Balkanlar'daki uzun vadeli mirasını tarihsel kaynaklara dayalı olarak tartışabilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Ortalama Değer	4,6	4	4,6	4	4,6	4	4,6	4	4,6	4	4,6	4	4,6	4